

การพัฒนาแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์
ดอกไม้สดรักษ์สิ่งแวดล้อม
สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด
Development of Environmental Friendly Fresh Flower
Packaging Design for Floral Shops
in Pak Khlong Talat Community

สุนิสา อินทรสุข / Sunisa Intarasuk¹
ขวัญรัตน์ จินดา / Khwanrat Chinda²

Received: Feb. 21, 2025 Revised: Jun. 17, 2025 Accepted: Aug. 8, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัย การพัฒนาแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับ ร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด เป็นงานวิจัยที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และนำมาออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด

---

¹สาขาวิชาออกแบบศิลปหัตถกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹Art and Crafts Design, Pohchang Academy of Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

²สาขาวิชาเครื่องประดับอัญมณีและโลหะรูปพรรณ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

²Metalwork and Jewelry, Pohchang Academy of Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน วิธีการใช้งาน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากบรรจุภัณฑ์ปัจจุบัน การรวบรวมองค์ความรู้ ด้านการบรรจุภัณฑ์ และกลยุทธ์การออกแบบ บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบ สร้างแบบร่างบรรจุภัณฑ์ ศึกษาปัญหาและทดสอบวิธีการใช้งาน จนได้ต้นแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเป็น แนวทางในการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษสิ่งแวดล้อมสำหรับร้านดอกไม้ ย่านชุมชนปากคลองตลาด

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า บรรจุภัณฑ์ประเภทกระดาษยังคงเป็น บรรจุภัณฑ์ที่ตอบสนองการใช้งานในด้านต่าง ๆ ได้ดี และมีราคาถูก แม้จะมี ข้อเสียที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำเพื่อเป็นการลดปัญหาการเกิดขยะได้ แต่สามารถเปลี่ยนไปเลือกใช้กระดาษที่เป็นวัสดุรีไซเคิลแทน ส่วนบรรจุภัณฑ์ ประเภทถุงผ้ามีข้อดีคือสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถปรับขนาดให้เหมาะสมกับช่อดอกไม้แต่ละชนิด การเลือกใช้วัสดุที่เป็น ฝ้ายรีไซเคิลได้ก็จะช่วยตอบสนองจุดประสงค์การออกแบบที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อให้ครอบคลุม การพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับวัสดุ รีไซเคิลโดยเฉพาะ และสนับสนุนการใช้งานวัสดุเหล่านั้นอย่างจริงจัง เพื่อให้ งานวิจัยมีความสมบูรณ์ในแง่ของการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ : บรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม บรรจุภัณฑ์ดอกไม้สด
ปากคลองตลาด

Abstract

Development of Environmental Friendly Fresh Flower Packaging Design for Floral Shops in Pak Khlong Talat Community is research on packaging design concepts for the environment.

The objective was to study the characteristics of fresh flower packaging in flower shops in the Pak Khlong Talat area in the present and to design environmentally friendly fresh flower packaging for those flower shops in the community.

The researcher studied the characteristics of fresh flower packaging that is currently used including its usage and pain points. Knowledge on packaging and environmentally friendly packaging design strategies was collected analyzed, and transferred to the process involving outlining the design guideline, drafting packages, exploring problems, and testing the usage. Finally, a packaging prototype was developed and used as a guideline for designing environmentally friendly fresh flower packaging for flower shops in the Pak Khlong Talat community.

The research reveals that paper packaging still effectively serves various purposes and is inexpensive, despite its disadvantage that it cannot be reused to reduce waste. However, recycle paper is a suggested choice. Fabric bag packaging has the advantage of being reusable and, flexible to use, and its size is adjustable to suit different types of flower bouquets. If recycled fabric material could be used, it would better serve the purpose of eco-friendly design.

Therefore, for the future research in order to cover the development of packaging design for the environment, research on recycled materials should be conducted specifically and use of those materials should be strongly supported to make the research complete in terms of sustainable green design in the future.

Keywords : Packaging, Eco packaging, Fresh flower Packaging, Pak Khlong Talat

บทนำ

ธุรกิจการค้าในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จึงต้องพัฒนามากขึ้นทั้งในด้านรูปแบบและคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการส่งเสริมยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีความเข้มแข็งในด้านการทำธุรกิจและการตลาด บรรจุภัณฑ์เป็นส่วนผสมทางการตลาดที่สำคัญประการหนึ่งนอกเหนือจากตัวสินค้า ราคาการโฆษณา (Schiffman and Kanuk, 2000) บรรจุภัณฑ์สามารถสะท้อนกลยุทธ์ของสินค้าและตราสินค้า (Packaging as marketing tool) ที่ผ่านมางานวิจัยของ Rocchi and Stefani (2005) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บรรจุภัณฑ์ทางการตลาดและกระบวนการตัดสินใจซื้อที่กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์สามารถดึงดูดและสะท้อนถึงคุณภาพของสินค้าที่ก่อให้เกิดการซื้อได้สนับสนุนให้เห็นถึงการเข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้นของบรรจุภัณฑ์ ซึ่งให้เห็นว่าบรรจุภัณฑ์สามารถสะท้อนภาพลักษณ์ของสินค้าและเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สำคัญตัวหนึ่ง การออกแบบบรรจุภัณฑ์จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปกป้องตัวผลิตภัณฑ์และช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ที่มีความจำเป็นต่อการจัดจำหน่ายและการขนส่ง อีกทั้งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคนั่นเอง

ในขณะเดียวกัน สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคไปจากเดิม มีการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น ทั้งในรูปแบบของสินค้าอุปโภคและบริโภค ตามมาด้วยปัญหาขยะจำนวนมากจากบรรจุภัณฑ์ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แนวโน้มการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในปัจจุบันนอกจากจะเน้นประโยชน์และความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ควรต้องคำนึงถึงการตอบสนองวิถีชีวิตแบบปกติใหม่ (New normal) และต้องมีส่วนช่วยในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ การใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือสามารถย่อยสลายได้ง่าย เป็นต้น โดย จริญญา ศรีจรูญ (2559) ได้ศึกษาการรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขต

กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่เคยใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความตระหนักต่อการเลือกใช้มากขึ้น และรัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุนผู้ผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ด้วยแนวทางต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีงานออกแบบและงานวิจัยที่ศึกษาการออกแบบด้วยแนวคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งยังคงเป็นแนวทางที่ต้องดำเนินการต่อไปเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ปากคลองตลาด คือ แหล่งค้าขายสินค้าเกษตรกรรมที่เน้นการค้าส่งผักผลไม้ และดอกไม้สด ซึ่งปากคลองตลาดมีชื่อเสียงและเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในฐานะตลาดดอกไม้แหล่งใหญ่ของเมืองไทย เป็นศูนย์รวมแหล่งดอกไม้ทั้งในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศมากมายหลากหลายชนิดที่ผ่านเข้ามา แม้จะได้รับผลกระทบจาก COVID-19 แต่ความต้องการดอกไม้ในช่วงเทศกาลหรือโอกาสสำคัญต่าง ๆ ยังคงมีอยู่ ผู้ค้าทั้งรายใหญ่และรายย่อยต่างพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบในการจัดจำหน่ายโดยผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการตลาดและเข้าถึงผู้บริโภคให้ได้มากขึ้น และเมื่อสถานการณ์ COVID-19 คลี่คลาย ต้องมีการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลายภาคส่วน รวมถึงธุรกิจการค้าดอกไม้ย่านปากคลองตลาดด้วย

จากรูปแบบพฤติกรรมกรรมการซื้อขายที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้บรรจุภัณฑ์ดอกไม้จำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้น จากเดิมบรรจุภัณฑ์ดอกไม้ส่วนใหญ่เป็นแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ประเภทพลาสติก และกระดาษห่อดอกไม้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาขยะตามมา หากสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ หรือเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ได้นั้นจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยลดปัญหาขยะจากบรรจุภัณฑ์ประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง ช่วยฟื้นฟูและส่งเสริมการค้าแก่ชุมชนย่านปากคลองตลาดได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดของร้านดอกไม้ย่านปากคลองตลาดในปัจจุบัน
2. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษาสีสิ่งแวดล้อมสำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาลักษณะบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดของร้านดอกไม้ย่านปากคลองตลาดในปัจจุบัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากนั้นจึงนำรูปแบบที่ได้มาสร้างเป็นต้นแบบและนำเสนอเป็นแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษาสีสิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด โดยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลตามลำดับ ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) การศึกษาลักษณะของบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดของร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาดในปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แบบตารางสรุบบแบบสำรวจลักษณะบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดของร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาดในปัจจุบัน โดยแบ่งหัวข้อที่ใช้ในการศึกษาเป็น 6 ข้อ ประกอบด้วย

- ประเภท/รูปแบบ (รูปภาพบรรจุภัณฑ์ชนิดนั้น ๆ)
- ขนาด (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง, ขนาดความยาวของบรรจุภัณฑ์)
- รูปร่าง (รูปภาพของบรรจุภัณฑ์ด้านหน้า/ด้านหลัง, ลายเส้นของรูปร่าง)

- รูปทรง (ลายเส้นรูปทรง, ลักษณะของรูปทรง)
- สี (สีของวัสดุ)
- พื้นผิว (ลักษณะของพื้นผิววัสดุ/ผิวสัมผัส)

จากนั้นนำผลการสำรวจที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละด้านออกมาในรูปแบบตาราง พร้อมสรุปและอธิบายผล

2) การศึกษาวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาคุณสมบัติของวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่อยู่ในปัจจุบัน เปรียบเทียบคุณสมบัติต่าง ๆ และเลือกวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่จะนำมาศึกษา ได้แก่ กระดาษ พลาสติก วัสดุธรรมชาติ และผ้า พิจารณาเลือกวัสดุที่เหมาะสมตามหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และสร้างตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติโดยแยกตามประเภทของวัสดุบรรจุภัณฑ์

3) การศึกษาแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ร่วมกับการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร และกรอบแนวคิดในการวิจัย ข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำมารวบรวมและสรุปผล เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษาสีสิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาดต่อไป

2. การดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำผลสรุปจากการศึกษาลักษณะของบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดของร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาดในปัจจุบันมาใช้เป็นองค์ประกอบในการออกแบบด้วยการกำหนดแนวคิดทิศทางของการออกแบบ สร้างแบบร่างบรรจุภัณฑ์จำนวน 3 แบบ และสร้างบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษาสีสิ่งแวดล้อมนั้น ได้นำเสนอผลการศึกษาลักษณะดอกไม้สด รูปแบบและช่องทางการจำหน่ายดอกไม้สดของร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด จากผลการวิเคราะห์บรรจุภัณฑ์เดิม รวบรวมสรุปเป็นข้อกำหนดความต้องการ

บรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสรุปเป็นแนวคิดในการออกแบบ และนำเสนอผลงานต้นแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ลักษณะดอกไม้สดที่จำหน่ายในย่านชุมชนปากคลองตลาด

บริเวณถนนจักรเพชร (โซน A) ซึ่งเป็นถนนสายหลักของปากคลองตลาด มีร้านดอกไม้เรียงรายสองข้างทาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านดอกไม้ที่จำหน่ายดอกไม้สดหลากหลายชนิด ทั้งในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศนิยมมาเดินชม ถ่ายภาพ และเลือกซื้อดอกไม้มากที่สุด ร้านดอกไม้บริเวณนี้เป็นร้านจำหน่ายดอกไม้แบบค้าปลีกและค้าส่ง รวมถึงรับจัดช่อและมีการใช้บรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

จากการสำรวจร้านดอกไม้บริเวณดังกล่าว พบดอกไม้ที่ได้รับความนิยมจากผู้ซื้อและมีจำหน่ายตลอดทั้งปี ได้แก่ ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ ดอกเบญจมาศ ดอกคาร์เนชั่น ดอกไลซีแอนธัส ดอกทานตะวัน ดอกกล้วยไม้ ดอกไฮเดรนเยีย ดอกลิลลี่ และดอกโปตุ้น

จากชนิดดอกไม้ทั้งหมดที่ได้จากการสำรวจ นำมาวิเคราะห์ลักษณะของมัดช่อดอกไม้ พบว่ามีขนาดความยาวของก้านดอกโดยประมาณตั้งแต่ 40-80 เซนติเมตร เมื่อจำหน่ายแบบมัด แต่ละมัดมีขนาดของช่อเฉลี่ย 19.5x22.5 เซนติเมตร จากการวิเคราะห์ขนาดของมัดช่อที่ใกล้เคียงกัน พบว่ามีดอกไม้ 9 ชนิด ที่สามารถใช้บรรจุภัณฑ์แบบเดียวกันหรือใกล้เคียงกันได้ คือ ดอกกุหลาบ ดอกเบญจมาศ ดอกคาร์เนชั่น ดอกไลซีแอนธัส ดอกทานตะวัน ดอกกล้วยไม้ ดอกไฮเดรนเยีย ดอกลิลลี่ และดอกโปตุ้น ส่วนดอกดาวเรืองเป็นดอกไม้ที่มีการจำหน่ายแบบเด็ดดอก มีหน่วยจำหน่ายเป็นถุง ถุงละ 100 ดอก และจำหน่ายแบบเป็นพวงขนาดเล็กใหญ่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับขนาดดอกและรูปแบบพวง

มากมาย แต่ลูกค้าก็ยังนิยมเดินทางมายังปากคลองตลาด เนื่องจากเสน่ห์ของย่านชุมชนปากคลองตลาด คือ การที่ลูกค้าได้มาเดินเลือกซื้อดอกไม้ด้วยตนเอง ได้เดินชมดอกไม้ ได้ถ่ายภาพ ได้สัมผัสบรรยากาศของปากคลองตลาด จึงทำให้ลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงเลือกที่จะเดินทางมายังปากคลองตลาด เพื่อเลือกซื้อดอกไม้จากหน้าร้านด้วยตนเองโดยตรง

หน้าร้านในบริเวณปากคลองตลาด หากพิจารณาจากโซน A บริเวณริมถนนจักรเพชร พบว่ามีร้านดอกไม้จำนวนมากทั้งแบบร้านดอกไม้ขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ภายในอาคารพาณิชย์พื้นที่ 2-3 คูหา เช่น ร้านเจี๊นดาวเรือง, Nana Flora, เจี๊อ้ว, World Flower, Dee Dee Flower, Jolle Flower เป็นต้น ร้านดอกไม้ขนาดกลางตั้งอยู่ภายในอาคารพาณิชย์ พื้นที่ 1 คูหา ได้แก่ Flower Land, ร้านอ้อยดอกไม้สด วินัส ฟลอริสท์ กิมเซง, บิวตี้ฟลาวเวอร์-ปากคลองแก๊ส เป็นต้น และร้านดอกไม้แผงลอยหรือเช่าพื้นที่ริมฟุตบาทหน้าร้านค้าอีกจำนวนมาก

จากการสังเกตพฤติกรรมและความต้องการของผู้ซื้อดอกไม้ในย่านชุมชนปากคลองตลาด พบว่าส่วนมากนิยมซื้อดอกไม้แบบเป็นมัด เพื่อนำไปจัดช่อเองมากกว่าการซื้อแบบจัดเป็นช่อหรือกระเช้าที่จัดสำเร็จเรียบร้อยสวยงาม ร้านดอกไม้แบบรับออกแบบจัดช่อจึงมีจำนวนน้อยกว่าร้านที่จำหน่ายดอกไม้แบบค้าปลีก/ค้าส่ง ซึ่งผู้ซื้อมีความอิสระในการเลือกชนิดดอกไม้ตามความต้องการ ทั้งซื้อแบบดอกเดี่ยว ๆ เช่น ดอกทานตะวัน ดอกกุหลาบ และซื้อแบบเป็นมัดมากกว่า 10 ดอก ขึ้นไป

3. วิเคราะห์ลักษณะบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแบ่งตามลักษณะของวัสดุบรรจุภัณฑ์ โดยเลือกบรรจุภัณฑ์ที่มีการใช้เป็นจำนวนมากในแต่ละประเภทมาวิเคราะห์ ประกอบด้วย บรรจุภัณฑ์กระดาษ บรรจุภัณฑ์พลาสติก และบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ ดังภาพที่ 2

ผลการวิเคราะห์ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ทั้ง 3 ประเภท ด้านขนาด รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว พบว่า รูปทรงของบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม คือ

ทรงกรวย เนื่องจากสามารถรองรับกับลักษณะของช่อดอกไม้ ที่มีลักษณะ ส่วนบนบานออกและเรียวเล็กลงบริเวณส่วนก้านดอก คล้ายทรงกรวยและ บรรจุภัณฑ์ควรจะปรับรูปร่างรูปทรงให้เหมาะสมกับขนาดของช่อดอกไม้แต่ละ ชนิดได้ ซึ่งบรรจุภัณฑ์ประเภทกระดาษ รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมกว่า บรรจุภัณฑ์ประเภทอื่น กล่าวคือ สามารถปรับขนาด รูปร่าง รูปทรงให้เหมาะสม กับดอกไม้แต่ละชนิดได้ มีสีน้ำตาล ซึ่งเป็นสีธรรมชาติของชนิดกระดาษ (กระดาษคราฟท์) พื้นผิวเรียบและด้าน สามารถพิมพ์ สกรีนลวดลาย หรือตัวอักษรได้ง่าย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดจากวัสดุประเภทต่าง ๆ
 บรรจุภัณฑ์จากกระดาษ (ซ้าย)
 บรรจุภัณฑ์จากพลาสติกถุงสปันบอนด์ (กลาง)
 และบรรจุภัณฑ์วัสดุธรรมชาติ ใบบัว (ขวา)
 (ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

4. วิเคราะห์วัสดุบรรจุภัณฑ์

จากการศึกษาคุณสมบัติของวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาพิจารณาเป็นบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษ์สิ่งแวดล้อมในครั้งนี้ได้พิจารณาตามหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (ECO Packaging Design) และหลัก 3R ในการลดปริมาณขยะ ได้แก่ รีดิวซ์ (Reduce) ลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำให้เกิดขยะที่ไม่จำเป็นหรือขยะประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง รวมถึงเลือกใช้บรรจุภัณฑ์แบบรีไซเคิลได้ รียูส (Reuse) การใช้ซ้ำหรือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

และรีไซเคิล (Recycle) ด้วยการคัดแยกประเภทขยะ เพื่อนำกลับสู่กระบวนการรีไซเคิล ผู้วิจัยจึงเลือกวัสดุมา 3 ประเภท ได้แก่ กระดาษ ผ้า และวัสดุจากธรรมชาติมาทำการเปรียบเทียบคุณสมบัติและวิเคราะห์ผล ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติแยกตามประเภทของวัสดุบรรจุภัณฑ์ โดยให้ความสำคัญและแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ ดังนี้

- มีคุณสมบัติเด่น
- มีคุณสมบัติพอใช้ได้
- ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคุณสมบัติของวัสดุบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ

ประเภทของวัสดุ	ชนิดของวัสดุบรรจุภัณฑ์	คุณสมบัติที่นำมาพิจารณา				
		ความแข็งแรง	ความคงรูป	กันน้ำ	ราคาถูก	น้ำหนักเบา
กระดาษ	1. กระดาษเคลือบ PVC	●	○	●	●	●
	2. กระดาษหนังสือพิมพ์	-	○	-	●	●
	3. กระดาษกราฟท์	●	●	○	●	●
	4. กระดาษสา	-	-	-	●	●
	5. กระดาษ Tissue paper	-	-	-	●	●
	6. กระดาษลูกฟูก	●	●	○	●	●
	7. กระดาษปรู๊ฟ	-	○	-	●	●
	8. กระดาษอาร์ตการ์ด	●	●	●	○	●
ผ้า	1. ผ้าแคนวาส	●	●	●	-	○
	2. ผ้าคอตตอน	○	-	-	-	●
	3. ผ้าไนลอน	●	○	●	-	●
วัสดุจากธรรมชาติ	1. ใบตอง	-	-	●	●	○
	2. ใบบัว	-	-	●	●	○

(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

จากตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของวัสดุบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ตามเกณฑ์การพิจารณาของหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แสดงให้เห็นว่าวัสดุประเภทกระดาษนั้น มีคุณสมบัติเด่น คือ ราคาถูกและน้ำหนักเบา ส่วนวัสดุที่มีจุดเด่นในเรื่องของความแข็งแรง ทนต่อการฉีกขาด ทึบทะลุ ได้แก่ วัสดุประเภทผ้าและกระดาษบางชนิด วัสดุประเภทกระดาษที่มีจุดเด่นในเรื่องของความแข็งแรง ได้แก่ กระดาษเคลือบ PVC กระดาษคราฟท์ กระดาษลูกฟูก และกระดาษอาร์ตการ์ด วัสดุประเภทผ้าที่มีคุณสมบัติเด่นด้านความแข็งแรง คือ ผ้าแคนวาส และผ้าไนลอน ส่วนวัสดุธรรมชาตินั้นมีคุณสมบัติเด่น คือ กันน้ำและราคาถูก

5. สรุปแนวทางการออกแบบ

1) ความต้องการของบรรจุภัณฑ์ จากการสังเกตพฤติกรรมการใช้งานบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สด การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งานบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สด สรุปเป็นลักษณะความต้องการได้ดังนี้

- ท่อหุ้ม ปกป้องดอกไม้ได้
- สามารถหิ้วได้ เพื่อความสะดวกต่อการหยิบ จับ ถือ ของผู้ซื้อ
- สามารถใส่ดอกไม้ได้หลายชนิด หลายขนาด
- หลีกเลี้ยงบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยากหรือยากต่อการนำไปรีไซเคิล
- สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ เพื่อลดปริมาณขยะ

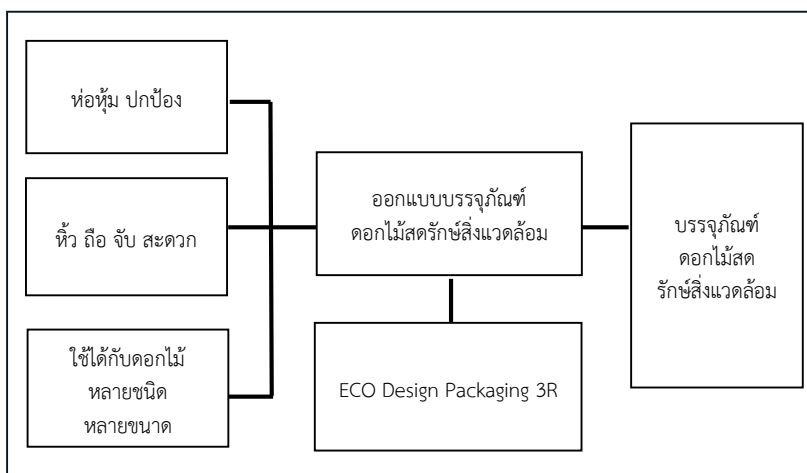
2) ขนาดของช่อดอกไม้ในการจำหน่าย จากข้อมูลชนิดและลักษณะของดอกไม้ที่มีการจำหน่ายในย่านชุมชนปากคลองตลาด มีขนาดความยาวก้านดอกโดยประมาณตั้งแต่ 40-80 เซนติเมตร เมื่อจำหน่ายแบบมัด แต่ละมัดจะมีขนาดของช่อเฉลี่ย 19.5x22.5 เซนติเมตร ฉะนั้นบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นต่อขนาดของมัดช่อดอกไม้ขนาดต่าง ๆ หรือสามารถใส่มัดช่อดอกไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลางได้ตั้งแต่ 2 มัดขึ้นไป

3) วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม จากการวิเคราะห์วัสดุบรรจุภัณฑ์พบว่า วัสดุที่เหมาะสมมี 2 ชนิด คือ กระดาษคราฟท์ และ ผ้าแคนวาส ซึ่งกระดาษคราฟท์นั้นมีคุณสมบัติเด่นคือราคาถูกและน้ำหนักเบา สามารถนำมาออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ได้หลากหลาย มีความแข็งแรง ทนต่อการเปียกชื้นได้ระดับหนึ่ง วัสดุ

ที่เลือกมาพิจารณารองลงมาคือวัสดุประเภทผ้ามีคุณสมบัติเด่นด้านความแข็งแรงทนต่อการเปียกชื้นได้โดยไม่ฉีกขาดหรือเปื่อยยุ่ย มีความยืดหยุ่นสามารถปรับขนาดได้สะดวกต่อการใช้งานและสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้

4) ลักษณะบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ทรงกรวย หรือรูปทรงลักษณะที่มีส่วนบนกว้าง หรือบานออกแล้วค่อย ๆ เรียวเล็กแคบลง เป็นลักษณะของรูปทรงบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม มีช่องเพื่อให้ก้านดอกที่มีความยาวนั้นสามารถลอดออกมาเพื่อให้สามารถใส่ดอกไม้ที่มีขนาดความยาวก้านดอกที่มียาวมาก ๆ ได้ สีส้นเป็นสีธรรมชาติของวัสดุนั้น เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีพื้นผิวเรียบสามารถพิมพ์ลายหรือสกรีนลวดลายได้

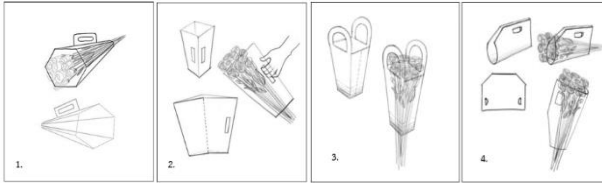
จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

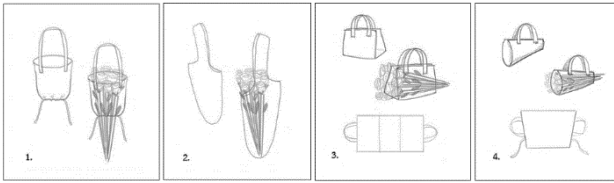
ภาพที่ 3 แผนภาพแนวทางการออกแบบ
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

6. แบบร่างบรรจุภัณฑ์

จากข้อมูลที่ได้นำมาออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยแบ่งเป็นบรรจุภัณฑ์จากกระดาษคราฟท์ จำนวน 4 แบบ บรรจุภัณฑ์จากผ้าแคนวาสจำนวน 4 แบบ ดังนี้

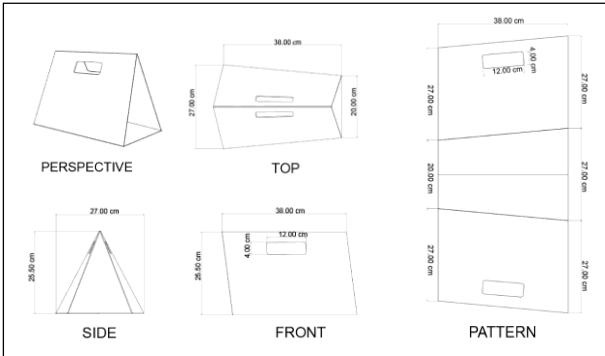

ภาพที่ 4 แบบร่างบรรจุภัณฑ์จากกระดาษคราฟท์ แบบที่ 1, 2, 3 และ 4
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

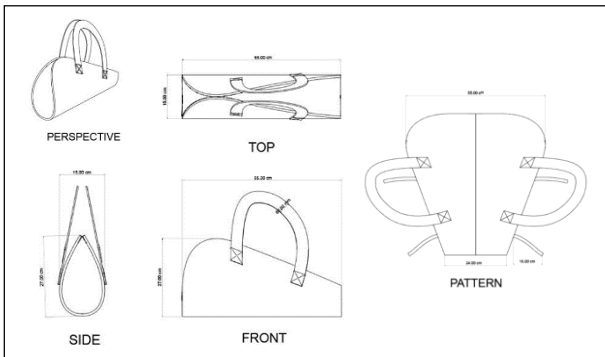

ภาพที่ 5 แบบร่างบรรจุภัณฑ์จากผ้าแคนวาส แบบที่ 1, 2, 3 และ 4
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

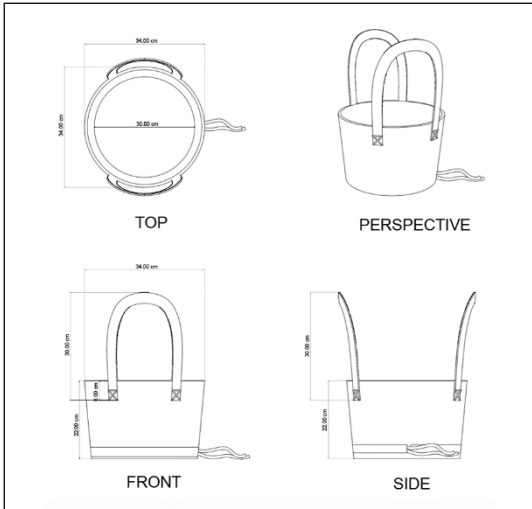
โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกแบบร่างบรรจุภัณฑ์จากกระดาษคราฟท์ รูปแบบที่ 2 แบบร่างบรรจุภัณฑ์จากผ้าแคนวาส รูปแบบที่ 1 และ 4 มาพัฒนาและสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด โดยเสนอแนะเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด ที่มีแนวคิดจากหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (ECO Packaging Design) และหลัก 3R คือ Reduce ลดปริมาณขยะจากบรรจุภัณฑ์, Reuse นำบรรจุภัณฑ์มาใช้ซ้ำ และ Recycle บรรจุภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิลหรือสามารถนำไปรีไซเคิลได้

ภาพที่ 6 เขียนแบบเพื่อการผลิต บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

ภาพที่ 7 เขียนแบบเพื่อการผลิต บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

ภาพที่ 8 เขียนแบบเพื่อการผลิต บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และชวีญรัตน์ จินดา, 2566)

ภาพที่ 9 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และชวีญรัตน์ จินดา, 2566)

ภาพที่ 10 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

ภาพที่ 11 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3
(ที่มา : สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา, 2566)

บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สด สอดคล้องกับการสรุปแนวคิดจากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (ECO Packaging Design) คือ การออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด โดยเน้นการใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ หรือสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ การลดปริมาณขยะ

และการลดการใช้ทรัพยากร รวมถึงหลัก 3R สำหรับผู้บริโภคที่มีส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะ คือ Reduce ลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำให้เกิดขยะที่ไม่จำเป็นหรือขยะประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง Reuse การใช้ซ้ำหรือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ Recycle ด้วยการคัดแยกประเภทขยะเพื่อนำกลับสู่กระบวนการรีไซเคิลการลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือยและลดการใช้บรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ด้วยการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ หรือสามารถใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ขั้นที่ 1 ทดแทนบรรจุภัณฑ์เดิมได้ในอนาคต และมีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน จะมีส่วนช่วยในการลดปริมาณขยะได้เป็นอย่างดี สำหรับการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ยังคงมีองค์ความรู้และประเด็นให้ศึกษาอีกหลายด้านโดยเฉพาะด้านวัสดุรีไซเคิล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการวิจัยเกี่ยวกับวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่เป็นวัสดุรีไซเคิลโดยเฉพาะ และสนับสนุนการใช้งานวัสดุเหล่านั้นอย่างจริงจัง เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ในแง่ของการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณรายได้จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปี 2565 ภายใต้การกำกับดูแลโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สัญญาเลขที่ C48/2565 โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดรีไซเคิลสิ่งแวดล้อม สำหรับร้านดอกไม้ย่านชุมชนปากคลองตลาด”

เอกสารอ้างอิง

- จริยา ศรีจัญญ. (2559). การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(2), 16–33. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2566. สืบค้น จาก https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SB_Journal/article/view/192587
- สุนิสา อินทรสุข และขวัญรัตน์ จินดา. (2566). เขียนแบบเพื่อการผลิต บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). เขียนแบบเพื่อการผลิต บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). เขียนแบบเพื่อการผลิต บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). ต้นแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). ต้นแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). ต้นแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ดอกไม้สดจากวัสดุประเภทต่าง ๆ บรรจุภัณฑ์จากกระดาษ (ซ้าย) บรรจุภัณฑ์จากพลาสติกถุงสปีนบอนด์ (กลาง) และบรรจุภัณฑ์วัสดุธรรมชาติ ใบบัว (ขวา) [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). แบบร่างบรรจุภัณฑ์จากกระดาษคราฟท์ แบบที่ 1, 2, 3 และ 4 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- _____. (2566). แบบร่างบรรจุภัณฑ์จากผ้าแคนวาส แบบที่ 1, 2, 3 และ 4 [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

_____. (2566). *เปรียบเทียบคุณสมบัติของวัสดุบรรจุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ* [ตาราง]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

_____. (2566). *แผนภาพแนวทางการออกแบบ* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2000). *Consumer behavior*. Prentice-Hall International.

Rocchi, B., & Stefani, G. (2005). Consumers' Perception of Wine Packaging: A Case Study. *International Journal of Wine Marketing*.